

SUF
MAGASINET

Marts • 2014

ISSN 1903-5497

TEMA

En del af verden

Inkluderende, socialpædagogiske tilbud til unge, der drømmer om at leve et normalt liv.

Redaktion: Suzette Frovin, Margrethe Langer,
Michael Hansen (ansvarshavende)

Tekst: Suzette Frovin

Kontakt redaktionen: sfr@suf.dk

Korrektur: Jette Bang

Foto: Emil Ryge Christoffersen, Christian Brandt

Layout: KreativGrafisk

Oplag: 1200

Forsidefoto: Christian Brandt

Denne gang
i SUF Magasinet

4 Tema: Dengang er længe siden

8 Tema: At lære at bo selv

10 Tema: Sidsels drøm

17 Tema: Rejsen tilbage til virkeligheden

18 Autisme blandt unge med anden
etnisk baggrund end dansk

Leder

Mere for mindre

Produktivitetskommissionen offentliggjorde for nylig sin 6. rapport. Den beskæftiger sig med offentlig-privat samarbejde og med, hvordan og hvornår private virksomheder kan bidrage til at øge produktiviteten i den offentlige opgaveløsning, så borgerne får enten samme service til en billigere pris eller bedre service til samme pris.

Af Michael Hansen, direktør, Den Sociale Udviklingsfond

En central anbefaling i Produktivitetskommissionens rapport er øget konkurrenceudsættelse. Altså at flere offentlige opgaver bringes i udbud, så flere offentlige og private leverandører får mulighed for at byde ind på opgaverne. Kommissionens rationale er, at konkurrenceudsættelse motiverer leverandørerne til at effektivisere deres arbejde mest muligt, hvilket øger produktiviteten. Sandhe-

den heri kan som sådan ikke modsiges. Men udfordringen med konkurrenceudsættelse ligger i, hvor besværligt og ressourcekrævende det er at afgive bud på en opgave sammenholdt med opgavens omfang og forudsigelighed. Når udgangspunktet er de traditionelle og meget firkantede EU-definerede skabeloner, bliver processen både tung og krævende, uden det nødvendigvis styrker den faglige og økonomiske opgaveløsning. Det fjerner motivationen for at byde for andre end de leverandører, som er desperate efter opgaver. Derfor skal der laves udbud med omtanke.

Der er på det sociale område stort set ingen erfaringer med konkurrenceudsættelse, og forbeholdene over for konkurrenceudsættelse er mange. Så for at bygge bro mellem det positive i konkurrenceudsættelse og kompleksiteten i de sociale opgaver skal vi udfordre hinanden på, om ikke der kan findes nye veje at gå for at skabe konkurrenceudsættelse med omtanke på det sociale område. For selvfølgelig vil konkurrenceudsættelse kunne skabe gevinster af både økonomisk og servicemæssig karakter.

Flemming er blevet **mobbet** hele sit liv. Da han flyttede ind hos en **projektfamilie på Lolland**, oplevede han for første gang, hvordan det føles at være en **del af et fællesskab**. Læs på de næste sider, hvordan den oplevelse har fået betydning for Flemmings hverdag.

Af konkrete ideer, som kunne skabe en hensigtsmæssighed i rammen for konkurrenceområdet på det sociale område, ligger det lige for at se på udnyttelse af de redskaber, vi i forvejen har. Jeg synes, det kunne være interessant at udnytte Tilbudsportalen og at gøre informationsstrømmen dynamisk, således at kommuner via Tilbudsportalen fx kunne udbyde opgaver generelt eller kunne identificere fagligt og geografisk relevante leverandører og invitere dem til et "lukket" udbud på en konkret opgave.

En anden vej rundt kunne være at begynde at ensrette effektmålingen og anvende informationen til at benchmarke leverandører op mod hinanden. Både i forhold til de fortløbende udviklingsbestræbelser og som beslutningsværktøj i forhold til, hvilke leverandører der reelt skaber de bedste resultater pr. betalt krone. Rigtig mange offentlige og private leverandører bruger allerede forskellige elektroniske værktøjer til at foretage løbende dokumentation og evaluering. Derfor findes der i dag rigtig meget information om effektivitet og produktivitet, men så længe værktøjerne ikke taler sammen eller peger i samme ret-

ning, er værdien af de store mængder information begrænset.

Der kunne findes mange flere mulige veje for at skabe bedre velfærd for skattekrone – eller rettere for at undgå en yderligere reduktion i serviceniveauet i takt med, de kommunale budgetter strækkes og reduceres. Det afgørende bliver at få skabt en bevægelse således, at rammerne for konkurrenceudsættelse bliver mindre rigide og mere dynamiske, så de passer til opgavernes karakter. Derfor er en begavet opfølgning på produktivitetskommissionens arbejde, at Socialministeren nedsætter sin egen kommission, som med udgangspunkt i Produktivitetskommissionens rapporter, kommer med konkrete anbefalinger og ideer møntet på det sociale område. Med repræsentanter på tværs af beslutningstagere, forskere og praktikere kunne nye veje til øget produktivitet på det sociale område identificeres og gøres operationelt.

TEMA

En del af verden

For unge, der er indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond, er det ikke noget indenfor vs udenfor. Hele grundtanken i vores tilbud er, at de unge er en del af samfundet og den verden, der er omkring dem – også når de er indskrevet og har brug for særlig støtte i en kortere eller længere periode.

Vi ønsker ikke at institutionalisere de unge. De unge, vi møder, har ofte en oplevelse af at være ekskluderet, enten fordi de føler sig anderledes end flertallet, eller fordi de i lange perioder af deres liv har været indskrevet på særlige institutioner, hvor de i større eller mindre grad har været beskyttet mod verden udenfor.

Vores oplevelse er, at de unge med den rigtige støtte, vokser og udvikler sig, når de har mulighed for at være en del af og bidrage til det omkringliggende samfund. I samarbejde med den unge ser vi det som vores opgave at støtte den unge, så de kan udvikle sig og nå de mål, de sætter sig for deres liv.

I dette magasin kan du læse, hvordan vi gennem en målrettet og skræddersyet indsats støtter den unge i sætte handling bag drømmen om et normalt liv.

” Det kan jo ikke undgås, at vi knytter os til de unge, fordi de er en del af vores hverdag. Derfor bekymrer vi os jo også om dem, når de flytter. Vi holder lidt øje med dem, når de skal ud og stå på egne ben. Det ville være mærkeligt andet, når vi har haft dem så tæt inde på livet.

Solveig Poulsen

Dengang er længe siden

For 19-årige Flemming Johansen er der livet, før han flyttede ind hos Solveig og Jørgen Poulsen på Horslundevej, og livet efter. Det gamle liv havde ingen fremtid. Det nye liv byder på både uddannelse og arbejde.

Af Suzette Provin · Foto: Emil Ryge Christoffersen

Med færgen tager det 45 minutter at rejse fra Flemming Johansens gamle liv på Langeland til hans nye liv på Lolland. 45 min og en fremtid til forskel. En fremtid, han ikke gjorde sig mange forestillinger om, inden han landede hos Solveig og Jørgen Poulsen, der har været projektfamilie i SUF Sydsjælland i mere end 10 år.

”Det var sådan mit liv så ud dengang. Nu er jeg startet på en frisk,” fortæller Flemming, da vi møder ham i Solveig og Jørgens køkken på Horslundevej i en lille landsby uden for Nakskov. Her flyttede Flemming ind for tre år siden.

Følelsen af at være forkert

Forinden var han blevet smidt ud af sin efterskole, fordi han blev taget i at ryge hash. Et misbrug, han begyndte på, da han var ni.

”Det var en måde at berolige mig selv på,” siger han. Han er vokset op med mobning. ”Fede” var et af de tilråb, han dagligt måtte

høre fra de andre børn i skolen. Senere, da han fik psoriasis, kom ”Jordbær” også til.

”Jeg følte ikke, jeg var noget værd, og det gjorde mig gal, sådan rigtig gal. Jeg har altid haft svært ved at styre mit temperament, og det blev ikke bedre, når jeg følte mig presset. Den gamle Flemming kunne blive gal på den der måde, hvor jeg slet ikke kunne huske bagefter, hvad jeg havde gjort,” siger Flemming og trækker en pakke cigaretter op ad lommen. Han har boet alene med sin mor en stor del af sin barndom. I perioder var hun psykisk ustabil, og så tog Flemming over. Ryddede op. Gjorde rent. Lavede mad.

”Jeg er stadig den i familien, der er bedst til at lave mad,” griner han. Men ansvaret voksede ham over hovedet. Han havde brug for at komme væk fra sin mor, men det var også svært at give slip. 12 år gammel blev det besluttet, at Flemming skulle flytte til et opholdssted for unge med diagnoser som ADHD. Selv har han aldrig fået en diagnose, og han har heller ikke brug for en.

”Der har været tale om, at jeg havde ADHD, men jeg har ikke så meget lyst til at tale om diagnoser. Jeg ved godt, at jeg har et stort temperament, og det skal jeg lære at styre. Jeg vil hellere fokusere på det,” siger Flemming.

At være god til noget

På opholdsstedet tabte han 20 kg, men alligevel faldt han aldrig til. Han havde det svært med den hårdhændede pædagogik, og til sidst lykkedes det for hans mor at få ham flyttet. Derefter gik turen videre til en ny start

TEMA
En del af verden

på efterskole. De praktiske fag fyldte mest på skolen, og det passede Flemming godt. Han begyndte at spille bas og dyrke bueskydning og fandt ud af, at han var god til noget. På efterskolen nåede han at deltage i flere bueskydningskonkurrencer og undervejs fik han både bronze- og sølvmedaljer med hjem i tasken. Men mobberiet fortsatte, og det forår, få måneder før afgangseksamen, blev Flemming smidt ud af skolen, fordi nogle af de andre elever fortalte, at han havde røget hash. Selv fortæller han, at han også den gang røg hash, men at den udslagsgivende episode ikke havde noget med ham at gøre. I vrede over anklagen smadrede han flere ruder i efterskolens kantine. Hans sagsbehandler foreslog familiepleje. Flemming sagde nej. Han ville ikke have en ny familie. Han ville bare flytte hjemmefra. Derfor var det en modvillig dreng, der i 2010 gik med til at besøge Solveig og Jørgen på Horslundevej på Lolland.

"Vi er ikke en erstatning for de unges familier. De fleste har allerede deres egen familie, og det gør vi meget klart for dem fra starten. Det er helt op til dem, hvor meget de vil knytte sig til os. Vi tager imod dem og lader dem finde den plads i familien, som de gerne vil. Det tager som regel brodden af deres skepsis," fortæller Solveig.

En familie med tre regler

Jørgen og hende har været projektfamilie i Den Sociale Udviklingsfond siden 2003. De unge, der flytter ind på den lille gård, har typisk allerede været anbragt flere gange.

"Jeg oplever, at de unge er ved at kaste op over alle de regler, de skal følge. Her er de en del af hjemmet. De må spise, når de er sultne. De må sidde i stuen og se tv sammen med os, hvis de vil. Vi har kun tre regler, som vi vil have, de skal overholde, når de flytter ind," siger Jørgen.

Reglerne er enkle: Man skal holde, hvad man lover. Man skal tale pænt til hinanden. Og man skal behandle hinanden ordentligt. Solveig og Jørgen oplever, at de unge ofte blive lettet, når de hører reglerne, men for projektfamilien er det afgørende at møde de unge med tillid.

"Vi slår en streg i sandet, når de flytter ind hos os. Det kan godt være, de har været ude i noget rod, inden de kom her, det er ikke det, det handler om. Det nytter ikke noget at sætte etiketter på de unge. Det er de allerede vant til. Vores oplevelser er, at vi kommer længst med at se fremad. Vores opgave er at give de unge en ny chance, og det gør vi kun ved at møde dem der, hvor de er," siger Solveig.

Projektfamilier, et oplagt bud på en tidlig indsats

En forudsigelig hverdag med nærhed og omsorg. Det er ofte det, der skal til for at skabe ro og udvikling i den unges liv. Derfor tilbyder Den Sociale Udviklingsfond en skræddersyet løsning, hvor den unge under indskrivningen bor hos en projektfamilie.

Morten Bruun Pedersen er socialkonsulent og afdelingsleder i SUF Sydsjælland, der har mange års erfaringer med projektfamilier. Han fortæller her, hvorfor tilbuddet giver god mening i arbejdet med unge, der har brug for støtte til at komme videre.

Hvad er det særlige, som projektfamilierne kan?

Det særlige ved projektfamilierne er, at de kan rumme egentligt behandlingskrævende unge. Vi har gode erfaringer med projektfamilierne som en del af en tidlig indsats.

Vi oplever, at der er en gruppe af unge, som har brug for et alternativ til en institution. Typisk har de ad flere omgang været anbragt på en institution uden de store resultater. Vores erfaring er, at trygheden og forudsigeligheden i projektfamilien skaber ro omkring den unge, og det er afgørende for, at den unge kan udvikle sig. Det tætte samarbejde mellem projektfamilien, socialkonsulenten og den unge betyder, at der hele tiden er mulighed for at tilpasse indsatsen, så den unge får præcis den støtte, der er behov for i en given situation. Det er et samarbejde, der på sigt skaber gode resultater.

Hvilke unge har særligt glæde af at bo hos en projektfamilie?

"Vi bruger projektfamilier til de unge, når vi vurderer, at de kan have glæde af den omsorg og nærhed, der er i den anbringelsesform. Det er særligt de 14-16 årige, som vi tænker ind i projektfamilierne, men vi har også anbragt ældre med stor succes."

Hvilken rolle spiller socialkonsulenten?

Socialkonsulenten står i princippet til rådighed døgnet rundt både for projektfamilien og for den unge. Det betyder, at socialkonsulenten kan træde til med kort varsel, hvis en situation går i hårdknude. Samtidig er socialkonsulenten sparringspartner for projektfamilien, og det er med til at sikre et højt fagligt niveau i arbejdet med den unge.

Hvordan er samarbejdet mellem projektfamilien, socialkonsulenten og den unge?

Socialkonsulenten kommer i projektfamilien mindst hver 14. dag og kigger også jævnligt forbi den unges uddannelsesinstitution eller arbejdsplads, skolen eller værkstedet. Socialkonsulentens opgave er at være sparringspartner for projektfamilien og faglig støtteperson for den unge. Socialkonsulenten er desuden bindeled mellem den unge og den kommunale sagsbehandler.

Flemming faldt hurtigt til hos Solveig og Jørgen. De hjemlige rammer gav ham den ro, han har ledt efter det meste af sin barndom. Ro og noget at stå op til om morgenen, for det er noget andet, Solveig og Jørgen lægger vægt på. Alle skal have noget at stå op til. I huset på Horslundvej får de unge ikke lov til at sove længe, fordi de ikke kan finde på andet at lave.

Ro til at tage en uddannelse

I den tid, Flemming har boet hos Solveig og Jørgen, har han taget folkeskolens afgangseksamen og er blevet færdig på Søfartsskolen i Svendborg. Det holdt hårdt undervejs, men med fælles hjælp fra Solveig og Jørgen og SUF Sydssjællands socialkonsulent Morten Bruun Pedersen, lykkedes det Flemming at få en ud-

dannelse – og efterfølgende et arbejde som kombardo på Rødby-Puttgartfærgen.

I sommer flyttede han i egen lejlighed i Nakskov. Tilknytningen til Solveig og Jørgen er der stadig, også selvom han nu formelt er udskrevet fra Den Sociale Udviklingsfond.

"Hos Solveig og Jørgen blev jeg en del af en gruppe. Det havde jeg aldrig prøvet før. Der gik kun tre uger, så følte jeg, jeg var faldet til. Det er stadig rart at komme hjem, når det brænder på, eller jeg har brug for at snakke," siger Flemming.

TEMA
En del af verden

At lære at **bo selv**

Hos BOAS Valby får unge med autisme støtte til at lære at bo selv. Opgangsfællesskabet og det tætte samarbejde med deres faste kontaktperson er med til at gøre de unge bevidste om deres egne styrker og udfordringer, så de får en god start på voksenlivet.

Af Suzette Frovin • Foto: Emil Ryge Christoffersen

På Vigerslevvej i Valby ligger en række gule etage ejendomme med toværelseslejligheder. Helt almindelige lejligheder i et helt almindeligt kvarter syv kilometer fra Rådhuspladsen. Otte af lejlighederne er en del af opgangsfællesskabet BOAS Valby – et tilbud til unge med

autisme. At lejlighederne ikke skiller sig ud er en del af pointen. For når de unge bliver indskrevet i BOAS Valby er formålet, at de skal lære at bo selv. Det handler ikke om at beskytte dem mod verden uden for, men om at støtte dem i at være en del af den.

"Omdrejningspunktet i BOAS Valbys arbejde er, at vi forventer, at den unge sammen med os er med til at forme tilbuddet. Det handler både om, at tilbuddet skal være skræddersyet til den enkelte unge, men også om at vi fra starten viser, at vi har en forventning om, at de selv tager stilling og er aktive i forhold til de rammer, de ønsker, der skal være om deres liv," siger Michael Gramether, socialkonsulent i BOAS Valby.

I lære som voksen

For mange af de unge, der bliver indskrevet i BOAS Valby, er det første gang, de prøver at bo selv. De skal med andre ord både lære at klare

” Afklaring er et nøgleord i vores indsats. De unge må aldrig blive afhængige af at være her – eller afhængige af deres kontaktperson. Formålet er jo netop, at de i løbet af indskrivningen skal have hjælp til at finde de rette strategier for, hvordan de kan klare sig selv på sigt.

Michael Gramethert

sig på egen hånd i en lejlighed, samtidig med at de skal lære at se sig selv som spirende voksne med autisme.

”Det sker for mange forældre til børn med autisme, at de kommer til at kompensere for børnene. Det gør de selvfølgelig ikke af ond vilje, men for at give den bedste mulige støtte til deres børn. Når børnene så bliver gamle nok til at flytte hjemmefra, skal forældrene give slip på de børn, der nu er ved at blive voksne, samtidig med at de unge skal lære at klare sig uden deres forældres daglige støtte. Som socialkonsulent skal jeg være med til at skabe en ramme, som både gør det trygt for forældrene at give slip, og som giver den unge tillid til sine egne kompetencer,” siger Signe Ask, socialkonsulent i BOAS Valby.

Opgangsfællesskabet giver de unge mulighed for, at de kan øve sig i at bo selv, samtidig med at den faste socialkonsulent fungerer som et sikkerhedsnet. Det betyder, at den unge har mulighed for at komme i kontakt med en socialkonsulent, når behovet opstår – uanset om det er om natten, i weekenden eller på helligdage. Men også at der er mulighed for at prøve kræfter med en almindelig hverdag i en to-værelses lejlighed med eget køkken og bad. Et sted som er deres eget, og hvor de selv bestemmer.

Den unge skal med socialkonsulenten i baghånden lære at skabe en struktureret hverdag med alt, hvad det indebærer: Tøjvask, oprydning, madlavning, personlig hygiejne, indkøb og økonomi. At have autisme betyder blandt andet, at det kan være svært for den unge at overskue, hvad der for andre forekommer at være trivielle opgaver som fx indkøb. Her handler det om at finde et system, som hjælper den unge til at bryde opgaven ned i mindre bidder fx ved at gennemgå dagens

måltider og så tjekke køkkenskabene ud fra den plan.

Et andet område, hvor den unge typisk har brug for støtte, er økonomi. De fleste af de unge har begrænset eller ingen erfaring med at styre deres egen økonomi. Nu skal de som andre unge, der flytter hjemmefra, lære at disponere deres penge, så de rækker til hele måneden.

”Det er ikke usædvanligt, at de unge i begyndelsen af forløbet oplever, at de bruger for mange penge først på måneden, så de ikke har nogen sidst på måneden. Vi blander os ikke i deres økonomi, men når vi kan se, at det begynder at skride, forsøger vi at finde en praktisk løsning sammen med dem. Det er vigtigt, at løsningen er deres. Vi skal ikke tage ansvaret fra dem, men støtte og vejlede dem i selv at tage ansvar for deres situation – også når det handler om at bede om hjælp fx til at få styr på deres økonomi,” siger Michael Gramether.

Et liv med muligheder

At få hånd om hverdagen kan være en stor mundfuld for mange af de unge, og inden de kommer så langt, skal de ofte igennem en erkendelsesproces, hvor de bliver bevidste om, hvilke begrænsninger, men også hvilke muligheder, et liv med autisme giver for netop dem. Forløbet i BOAS Valby er en modningsproces for de unge. Det er her, de bliver voksne og får skabt rammerne for et meningsfyldt liv.

”For mange kan det ofte være forbundet med sorg at erkende, at deres muligheder måske adskiller sig fra andre unges. Mange af de unge, vi møder her, har et stort ønske om et socialt liv med venner og en kæreste. Samtidig oplever mange af dem, at det kræver meget af dem at indgå i sociale sammenhænge blandt andet, fordi de kan have svært ved at

TEMA En del af verden

afkode de sociale spilleregler, vi andre tager for givet. Som socialkonsulent er det min opgave på den ene side at hjælpe den unge med at begå sig og samtidig støtte dem i at finde en god balance mellem at være social og trække sig tilbage og lade op,” siger Signe Ask.

For at inkludere de unge i et overskueligt socialt fællesskab holder BOAS Valby fx ungdomsmøder en gang om måneden. På mødet kan de unge være med til at stille forslag til aktiviteter eller til ting, de gerne vil have ændret. Beslutningerne tages i fællesskab, og diskussionerne er god træning i, hvordan man både siger sin mening og samtidig lytter til de andre for derefter at finde en løsning, som alle er enige om.

De faste daglige fællesspisninger er et tilbud, ikke et krav. Til gengæld er det et krav, at de unge bidrager, hvis de spiser med. De kan fx være med til at købe ind eller lave mad, og alle hjælper med at rydde op bagefter. Målet er, at de skal opleve, at et velfungerende fællesskab også forudsætter, at de hver især bidrager med det, de kan.

”Ungemødet og fællesspisningerne giver de unge mulighed for at få erfaringer med at indgå i fællesskaber. Vores rolle er primært at fungere som oversættere i situationer, hvor fx kommunikationen mellem de unge går skævt. På den måde får de via hverdagssituationer nogle redskaber til på sigt bedre at kunne begå sig i andre sammenhænge også,” siger Signe Ask.

Individuelle løsninger

Målet med forløbet i BOAS Valby er sammen med den enkelte unge at få skabt en skræddersyet ramme om hverdagen, så den bliver så overskuelig som muligt. De unge vil, når de forlader BOAS Valby, være i stand til at få hverdagen til at fungere på egen hånd, samtidig med at de skal have så stor indsigt i deres egen situation, at de kan bede om hjælp og støtte til de udfordringer, der fortsat spænder ben.

”Afklaring er et nøgleord i vores indsats. De unge må aldrig blive afhængige af at være her – eller afhængige af deres kontaktperson. Formålet er jo netop, at de i løbet af indskrivningen skal have hjælp til at finde de rette strategier for, hvordan de kan klare sig selv på sigt,” siger Michael Gramether.

At klare sig selv på sigt betyder ikke, at de unge nødvendigvis kan klare sig på egen hånd. Tværtimod vil mange af de unge, der er indskrevet i BOAS Valby også i fremtiden have brug for en eller anden form for støtte. Men i overgangen fra ung til voksen giver opgangs-fællesskabet på Vigerslevvej de unge med autisme mulighed for at gøre sig praktiske erfaringer med at bo selv i en ramme, der er så tæt på virkeligheden som muligt. Her kan de møde hverdagen med alle dens udfordringer vel vidende, at der er spændt et sikkerheds-net under dem, hvis de snubler.

Fællesskab i egen lejlighed

BOAS Valby er et §107-tilbud til unge med autisme mellem 18 og 35 år. De fleste unge er i gang med en uddannelse eller i job. De unge bor i egen lejlighed, men har mulighed for at deltage i fælles aktiviteter som fx den daglige fællesspisning.

Tilbuddet har fokus på, at de unge skal lære at bo selv. I et tæt samarbejde med deres faste kontaktperson i BOAS Valby får de unge støtte til at få hverdagen til at fungere. De fleste unge kommer hjemmefra, og BOAS Valby er således deres første erfaring med at bo selv.

Sammen med den unge skræddersyer socialkonsulenten et tilbud, som tager højde for den enkeltes udfordringer og muligheder. De unge får støtte til ADL-træning, til at håndtere krav fra omverdenen og til at finde strategier for at fungere socialt og psykisk.

Målet med et forløb i BOAS Valby er at afklare, hvilken type støtte de unge har brug for, så de også fremadrettet kan få voksenlivet med en autismediagnose til at fungere.

Kontakt BOAS Valby

Hvis du vil høre mere om BOAS Valbys tilbud, kan du kontakte afdelingsleder **Christina Hartmeyer** på tlf.: 6040 4842 eller på mail: ch@suf.dk

Sidsels drøm

I mere end 10 år har utallige indlæggelser på psykiatrisk afdeling spændt ben for Sidsels drømme om et almindeligt liv. Nu er hun flyttet i egen lejlighed med daglig støtte fra Den Sociale Udviklingsfonds socialkonsulenter. Støtten er skræddersyet Sidsels behov, og det har haft afgørende betydning for den unge kvinde, der nu endelig kan begynde at se fremad.

Af Suzette Frovin · Foto: Christian Brandt

Håbet og drømmene. Det er dem, der har holdt 27-årige Sidsel oppe det meste af hendes ungdom, hvor hun i perioder har tilbragt mere tid på psykiatriske afdelinger end udenfor.

Det er derfor heller ikke uden stolthed, at Sidsel nu viser rundt i sin lejlighed i Aalborg midtby. Lejligheden er for hende et afgørende skridt på hendes vej tilbage til livet. For første gang i mere end 10 år tør hun for alvor se fremad og række ud efter drømmen om at få en uddannelse – og måske en dag en familie. "Jeg vil gerne lægge det syge bag mig," siger Sidsel. "I mere end 10 år har jeg været hende den syge. Jeg magter det ikke mere, og derfor er jeg ligeså stille ved at lukke det kapitel. Nu føler jeg mig klar til at starte på en frisk."

Hende med skizofreni

Sidsel har været gennem et langt sygdomsforløb med selvmordstanker, lange indlæggelser

og skiftende psykiatriske diagnoser. Fra at være den glade pige i familien og skolen får Sidsel i de tidlige teenageår sværere og sværere ved at lægge låg på det mørke, der langsomt breder sig inden i hende. Et mørke, som hun ikke ved, hvordan hun skal håndtere. Indtil hun i 10. klasse begynder at skære i sig selv. Kniven mod huden giver ro. Bare et øjeblik.

I gymnasietiden tager hendes selvskadende adfærd til, og hun går på toilettet både i timerne og i frikvarteret for at skære i sig selv. Mellem 2. og 3. g bliver Sidsel for første gang indlagt på psykiatrisk afdeling, og det er også der, hun befinder sig, mens hun gør sin studentereksamen færdig. I en seng på en ungdomspsykiatrisk afdeling. Sidsel bliver udredt og får diagnosen skizofreni. Det er svært. "Jeg har altid haft det rigtig svært med diagnosen, fordi jeg føler, den stempler mig. Jeg er syg, men diagnosen gør mig næsten endnu mere syg. Nu er jeg pludselig ikke bare Sidsel, men hende der har skizofreni. Det er svært," siger Sidsel.

I årene efter studentereksamen tilbringer hun mere tid på psykiatriske afdelinger end udenfor. Hun er voldsomt selvskadende og har tvangs- og selvmordstanker. Alligevel drømmer Sidsel hele tiden om at få det godt nok til at blive udskrevet til egen lejlighed. Det er den drøm, der bærer hende igennem hendes sygdomsforløb.

I 2010 bliver hun bevilliget en plads på et bosted, der er indrettet med fælles arealer og individuelle lejligheder til beboerne. Lige før hun skal flytte ind, bliver hendes otte år yngre søster dræbt i en trafikulykke.

"Jeg er så optaget af flytningen, at jeg slet ikke har tid til at sørge over min søsters død. Det kom først senere. Jeg får masser af antidepressivt, og det er som om medicinen læg-

» Jeg vil gerne lægge det syge bag mig. I mere end 10 år har jeg været hende den syge. Jeg magter det ikke mere, og derfor er jeg ligeså stille ved at lukke det kapitel. Nu føler jeg mig klar til at starte på en frisk.

Sidse

TEMA En del af verden

ger låg på mine følelser, så jeg slet ikke kan mærke, hvor ked af det, jeg er. Det bliver ikke bedre af, at ingen taler med mig om min søsters død. Jeg gemmer det væk, det samme gør personalet på bostedet,” siger Sidsel.

Den sorg, Sidsel vender ryggen til, kommer tilbage med dobbelt styrke, da hun i 2012 får en gastrisk bypass-operation. Da hun vågner fra narkosen, falder hendes verden igen fra hinanden.

”Op til operationen forbereder jeg mig på, at jeg vil dø under narkosen. Jeg tænker, at hvis bare jeg dør, kan jeg blive genforenet med min søster. Derfor dykker jeg fuldstændig, da jeg vågner. Jeg har slet ikke lyst til at være levende. Det er så voldsomt,” fortæller Sidsel.

De forbudte følelser

I et år har hun ikke skåret i sig selv, men bare

to uger efter operationen er Sidsel så slået ud af sorg, at hun igen bliver indlagt.

”Jeg har altid været den glade pige. Alle de andre følelser har været forbudte og farlige. De samler sig ligesom en knude i maven, og den letteste måde at komme af med knuden på er ved at skære i mig selv. Det giver et øjeblikks lettelse at mærke smerten fysisk,” siger Sidsel.

Sidsel opholder sig ikke meget på bostedet. I de gode perioder er hun sammen med sin familie og sine venner, og i de dårlige perioder er hun indlagt. Samarbejdet med personalet på bostedet fungerer ikke optimalt, og når Sidsel er ’hjemme’, føler hun ikke, hun får den støtte, hun har brug for.

Selvom hun i tiden efter operationen er meget dårlig, svært selvskadende og indlagt i lange perioder, holder Sidsel hele tiden fast i sin

drøm om at flytte væk fra institutionsmiljøet og ind i sin egen lejlighed. Hun længes efter at leve et normalt liv og efter at fokusere på noget andet end sin sygdom.

Det er en ny kontaktperson, der bliver Sidsels redning. Hendes kontaktperson støtter hende i, at hun skal væk fra bostedet, og da Sidsel finder sin drømmelejlighed i Aalborg, bakker også hendes sagsbehandler i kommunen op om ideen. Sidsels sagsbehandler foreslår desuden, at Sidsel skal have bostøtte for at klare livet alene i lejligheden.

Støtte uden vagtskema

Efter i årevis at have indrettet sine behov efter personalets mødetider og arbejdsplaner, er det overvældende for Sidsel, at hun nu har mulighed for at bede om hjælp, når tankerne trænger sig på og behovet opstår. Aftalen med

SUF Nord betyder, at Sidsel kan kontakte en socialkonsulent på et hvilken som helst tidspunkt af døgnet, 365 dage om året.

"Jeg skal ikke passe ind i et vagtskema. Det er en kæmpe lettelse. Min støtteperson kommer en gang om dagen. Vi laver helt almindelige ting sammen, køber ind, spiser frokost, drikker kaffe. Det føles slet ikke, som om jeg er i behandling, og de dage, hvor jeg har brug for, at hun bliver lidt længere, så gør hun det. Hun kigger aldrig på klokken, og det gør mig tryk," siger Sidsel.

Sidsel har fået det mærkbart bedre, efter hun er flyttet i lejlighed, og muligheden for altid at kunne komme i kontakt med socialkonsulenterne fra SUF Nord betyder, at hun kan tage tilsyneladende små ting i opløbet. Så når en veninde ikke svarer på en sms, og hendes tanker begynder at løbe af med hende i jagten på en forklaring, kan hun ringe til en af socialkonsulenterne og få hjælp til at få styr på tankerne.

"Jeg ved jo godt, de får penge for deres arbejde, men jeg ser ikke Karina som en behandler, men mere som en jeg rigtig gerne vil have i mit liv, fordi hun betyder noget for mig – og fordi hun ser mig, som den jeg er. Ikke hende den syge med en eller anden diagnose, men mig, Sidsel, som nogle gange har brug for hjælp til at finde ud af, hvad der er op og ned på det hele," siger Sidsel.

I Sidsels blå bog står der, at hun kommer til at holde otte sabbatår fra gymnasiet.

"Nu er der gået otte år. Nu er jeg klar til at komme videre," siger Sidsel. Hun håber på, at hun har det godt nok til at begynde på pædagogseminaret til sommer.

Sidsel har valgt at være anonym. Redaktionen kender Sidsels fulde navn.

Støtte til at prøve kræfter med et normalt liv

Sidsel har for tiden støtte 18 timer om ugen. Tiden fordeles mellem tre socialkonsulenter i SUF Nord. Timerne placeres fra uge til uge efter aftale med Sidsel, så hun får støtte, når hun har mest behov.

Her fortæller socialkonsulent Karina Nielsen fra SUF Nord, hvilke faglige overvejelser der ligger bag støtten til Sidsel.

"Vi interesserer os ikke så meget for de diagnoser, som Sidsel har med, men mere for hendes symptomer og hendes behov for støtte. Udgangspunktet er, at det handler om Sidsels liv. Diagnosen kan være et praktisk redskab i psykiatrien, men det siger ikke nødvendigvis noget om, hvordan Sidsel har det aktuelt. Derfor er det afgørende, at vi tager udgangspunkt i Sidsels hverdag og støtter hende i at tage små og store beslutninger, så hun på den måde lettere kan få erfaring med at tage ansvar for sit eget liv.

Samarbejdet med Sidsels sagsbehandler og kommunen i det hele taget er rigtig godt, og vi oplever, at de er meget lydhøre og imødekommende over for Sidsels ønsker, og det har en stor betydning for vores daglige arbejde med Sidsel.

Relationen mellem Sidsel og socialkonsulenten er afgørende for, at støtten kan få en effekt. Vi deler oplevelser fra vores hverdag med

hende, fordi det skaber den tillid, der er afgørende for vores samarbejde. Hun skal vide, at hun kan stole på os – og hun skal mærke, at vi har en oprigtig interesse i hendes liv.

Efter en lang sygdomsperiode, som den Sidsel har været igennem, er det let at komme til at tænke alting ind i en sygdomsdiskurs. Selvskadere ender ofte med at blive overbeskyttet, fordi folk er så bange for at gøre dem kede af det, og at man på den måde kan være med til at udløse selvskade. Derfor har vi meget fokus på at give Sidsel et mere afbalanceret forhold til sine følelser. At være ked af det eller føle sig lidt nedtrykt om vinteren er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at hun er ved at få en depression, ligesom en dag med hovedpine ikke er første skridt på vej mod indlæggelse. Vi udfordrer det verdensbillede ved at fortælle Sidsel, at vi alle sammen har gode og dårlige dage. Det er helt normalt. For os er det et skridt i den rigtige retning, at Sidsel nu begynder at sige fra og sætte grænser og indimellem også bliver vred både på os og andre. Vi støtter hende i at rumme og turde mærke alle følelser.

Lige nu har Sidsel brug for daglig støtte, men på sigt er målet, at hun så vidt muligt skal kunne klare sig selv – eventuelt med en støtteperson i baghånden, som hun kan kontakte, hvis det begynder at brænde på."

Rejsen tilbage til virkeligheden

Tydelige rammer og tætte relationer er en forudsætning for, at socialt udsatte unge kan få fodfæste igen. Trine Egholm, der er leder i Eremitterne, fortæller her, om arbejdet med at inkludere de unge i samfundet igen.

Af Suzette Frovin · Foto: Emil Ryge Christoffersen

Når man har levet et liv på institutioner og måske tilbragt mere tid sammen med pædagogisk personale end med venner og familie, kan det være svært at bryde ud af rollen som socialt udstødt. Derfor har de unge brug for nye erfaringer med, hvad det vil sige at leve et normalt liv.

"Det er et kæmpe arbejde at gå fra at være socialt udstødt til at være samfundsborger. For mange af de unge, vi møder, vil det være en helt uoverskuelig rejse at tage på egen hånd. De unge har brug for nogen at spejle sig i, nogen de kan kopiere, og her bliver den tætte relation til socialkonsulenten afgørende," siger Trine Egholm, leder hos Eremitterne i København.

Socialkonsulenterne i Den Sociale Udviklingsfond står til rådighed 24 timer i døgnet og tilbringer meget tid sammen med den unge. Både hjemme i lejligheden og rundt om i byen. "Vores opgave er at lære de unge, hvordan de skal opføre sig. Hvilke normer gælder i supermarkedet? På cafeen? Ofte er det kodeks, vi andre tager for givet, men som den unge slet ikke har nogen fornemmelse af eller erfaring med," fortæller Trine Egholm.

Virkeligheden er det perfekte sted at øve sig, fordi de unge får en realistisk oplevelse af, hvad der sker, hvis man råber af tjeneren eller går foran i køen i Netto. Sammen med social-

TEMA
En del af verden

konsulenten får den unge samtidig mulighed for at lære af situationen og få hjælp til at forstå, hvorfor omverdenen reagerer, som den gør.

Mødet med virkeligheden er også en væsentlig grund til, at Eremitterne har formuleret tre ufravigelige regler, som gælder for alle: De unge skal betale deres husleje til tiden. De må ikke have husdyr i deres lejlighed. Og hverken vold eller trusler mod socialkonsulenterne tolereres.

"Vi skal støtte de unge i at udvikle sig, og en del af den udvikling handler om at gøre dem klar til at leve et normalt liv. Hvis de vil være en del af vores fællesskab, må vi omgås hinanden i en respektfuld tone. De regler gælder ikke kun hos os, men også i resten af samfundet. Forskellen på virkeligheden og hverdagen hos Eremitterne er, at vi giver de unge mulighed for at gøre sig nogle konkrete erfaring inden for en tryk ramme. Vi kan se, at det styrker dem på sigt, at vi ikke skærmer dem for virkeligheden, men i stedet hjælper dem til at forstå betydningen af at være en del af et fællesskab og respektere de regler, der gælder i netop det fællesskab," siger Trine Egholm.

BOAS Mentor

Autisme blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk

- fakta eller myte?

BOAS Mentor tilbyder

- Interkulturel konsulentbistand
- Socialpædagogisk udredning
- Individuelle støtteforløb

BOAS Mentor er en del af BOAS Hovedstaden, som er specialiseret i tilbud og støtte til mennesker med autisme. BOAS Hovedstaden er en del af Den Sociale Udviklingsfond.

Overser vi autisme blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk? Det spørgsmål forsøger en ny rapport fra Den Sociale Udviklingsfond at give svar på.

Af Suzette Frovin · Foto: Shutterstock

Ca. 1 ud af 110 mennesker har ifølge internationale forekomstundersøgelser autisme. Socialstyrelsen antager at forekomsten er den samme i Danmark. Det kan derfor undre, at autisme blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk stort set ikke fylder i statistikkerne. Det er netop den undren, der ligger til grund for undersøgelsen *Autisme blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk – fakta eller myte?*, som socialkonsulent Arash Skelberg (Master i Soc. Pæd.) lavede i efteråret 2013.

En interkulturel tilgang

Alle mennesker og familier er unikke. Det betyder, at vi altid må tage udgangspunkt i det enkelte menneske for at finde den bedst mulige løsning.

Det gælder også for unge med anden etnisk baggrund end dansk, der har autisme. Her er det imidlertid nødvendigt også at inddrage et interkulturelt perspektiv i den socialpædagogiske udredning, så den unge får de bedste tænkelige muligheder for et meningsfuldt og indholdsrigt liv med autisme. Det handler ikke om at beslutte, hvad der er bedst for de unge, men om at dele den viden, fagpersoner har om unge og autisme, så den unge sammen med sine forældre kan beslutte, hvad der er bedst for den enkelte.

Hvor er de unge?

Overraskende få unge med anden etnisk baggrund diagnosticeres med autisme og/eller får behandling og støtte i de eksisterende tilbud. Det dokumenterer en række opgørelser, ligesom Arash Skelbergs undersøgelse viser, at unge med anden etnisk baggrund end dansk, der er diagnosticeret med autisme, stort set ikke er at finde på hverken ungdomsuddannelser, fagskoler eller videregående uddannelser. På det socialpædagogiske område er der kun få unge med anden etnisk baggrund end dansk indskrevet på institutioner for unge med autisme.

Forældrene tager over

Forskning på området viser, at socialarbejdere og familier med anden etnisk baggrund end

dansk ikke nødvendigvis har den samme opfattelse af, hvad der er familiens problem, og hvad løsningen på problemet er. Dette kan spænde ben for en målrettet indsats, og er muligvis en af forklaringerne på, hvorfor så få pårørende og unge med anden etnisk baggrund end dansk, der har autisme, ikke tilbydes den forventede støtte.

Familierne kan fx have en opfattelse af, at de selv klarer den slags udfordringer i familien eller, at den unge kan helbredes ved hjælp af konventionel medicin. For nogle grupper kan problemet helt konkret være, at der ikke findes ord for diagnosen autisme på deres modersmål. Der er derfor brug for specialiseret viden om og en særlig opmærksomhed på kultur og etnicitet som komplekse størrelse for at kunne målrette tilbud og støtte til unge med anden etnisk baggrund end dansk.

Fire indsatsområder

De adspurgte i Arash Skelbergs undersøgelse fremhæver fire områder, hvor der er brug for særlig opmærksomhed i mødet med og indsatsen over for unge med en anden etnisk baggrund end dansk, der har autisme:

1. Den unges familiære baggrund
2. Den unge og familiens sociale situation
3. Den unge og familiens sproglige og kommunikative niveau og evner
4. Den unge og familiens kulturelle og religiøse baggrund

Fagpersonalet i undersøgelsen efterlyser en specialiseret indsats og viden for i højere grad at kunne støtte unge med en anden etnisk baggrund end dansk, der har autisme.

BOAS Mentor tilbyder allerede specialiserede og målrettede kompetencer inden for området, og afdelingen kommer i den kommende tid til at sætte fokus på området. Målet er at få kortlagt området yderligere samtidig med, at BOAS Mentor tilbyder både udredning og individuel støtte for unge med anden etnisk baggrund end dansk, der har autisme.

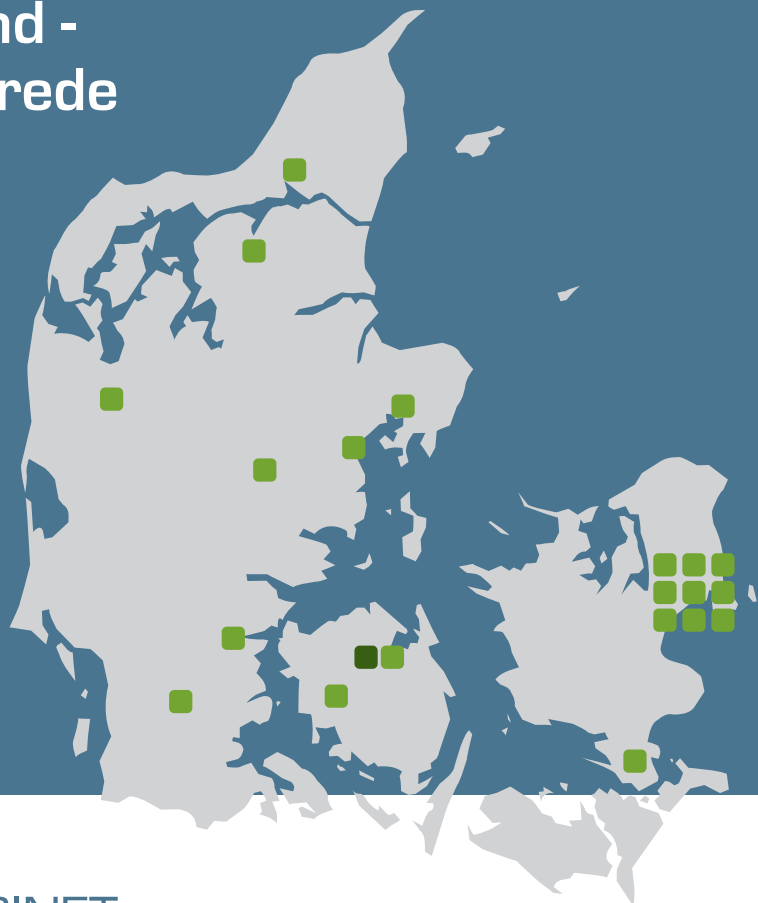
Rapporten *Autisme blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk – fakta eller myte?* kan downloades i sin helhed på www.suf.dk

For yderligere information om rapportens konklusioner kontakt Arash Skelberg på as@suf.dk

Den Sociale Udviklingsfond - involverende og dokumenterede udviklingsforløb

- 20 selvstyrende afdelinger fordelt over hele landet.
- 180 specialiserede og fagligt velfunderede ansatte.
- Mere end 22 års erfaring med skræddersyede socialpædagogiske løsninger.

Læs mere på vores hjemmeside:
www.suf.dk

SUF MAGASINET

– et gratis magasin med fokus på
individuelle socialpædagogiske løsninger

SUF Magasinet giver dig et fagligt indblik i Den Sociale Udviklingsfonds arbejde. Vi sætter ord og billeder på de mennesker, der får gavn af vores skræddersyede løsninger. Og vi giver dig interviews og baggrund med de bedste eksperter inden for det socialpædagogiske område.

Send en mail med navn og adresse til
magasin@suf.dk, så modtager du magasinet
kvit og frit med posten.

SUF

Den Sociale Udviklingsfond

Hovedkontor › Nørregade 49 1. th. › 5000 Odense C › Tel: 7019 2800 › suf@suf.dk › www.suf.dk